

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Paryż, 15. Lutego. — Pays donosi, że generał gubernator Algierji, marszałek Randon spodziewany jest w Paryżu, dla załatwienia pewnych spraw służbowych. — Feruk chan jedzie do Londynu, gdzie dla niego już najęto pomieszkanie. Układy między nim a lordem Cowleyem dobrze tam przyjęto.

— Dekretami zamieszczonemi w Monitorze zamianowani zostali oficyał w Bordeaux Delanglerie biskupem w Belley, proboszcz w Aurillac, Decuse, biskupem w Viviers i oficyał w Rennes, Maupoint, biskupem w St. Denis (na wyspie Bourbon).

Monitor odpiera analogią, jaką stawiają między ukaraniem sądowem a napomnieniem w rzeczach prasy. Chwilowe zawieszenie, po dwóch napomnieniach, jest tylko chwilowem ujęciem prawa w wydawaniu pisma, którego środka rząd chwyta się z umiarkowaniem, biorąc na uwagę ważność faktów i zawińienia.

Konstantynopol, 6. Lutego. — Szeik ul Islam rozchorował się śmiertelnie. Korpus złożony z 4000 Anglików i 1000 spachów wkroczył do Kabulu i ciągnie z wojskiem Dosta Mohameda przeciw Heratowi. Rosyanie ściągają wciąż wojska swoje nad morze kaspijskie.

Hongkong, 30. Stycznia. — Głoszą, że gubernator Kantonu Yeh będzie oddalony z urzędowania, a Eleang w jego miejsce zamianowanym. Cesarz podobno życzy sobie pokoju i wysłał komisarza, który ma zaspokoić cudzoziemców. W Hongkong poczyniono przygotowania na odparcie powstańców, gdyby się pokusili o to miasto.

Berlin, 17. Lutego. — N. Pan raczył udzielić arcybiskupowi gnieźnieńskiemu i poznańskiemu Dr. Leonowi Przyłuskiemu i księciu biskupowi wrocławskiemu Dr. Henrykowi Försterowi order orła czerwonego 2ej klasy z gwiazdą, a zamianować dotychczasowego landrata Breitenbaucha w Langensalza, członka kr. dyrekcji kolei żelaznej westfalskiej dotychczasowego prokuratora Heise w Monasterze, i dotych. sędziego pow. przy kr. dyrekcji kolei żelaznej saarbruckskiej Lentze radzcami rejencyjnymi; tudzież podrektora przy gimnazyum w Greiffenbergu Wendta, dyrektorem gimnazyum w Hamm.

Berlin, 16. Lutego. — Ze wszystkich stron potwierdza się wiadomość, że o losie Newszatelu rozstrzygnie konferencja paryska. Widzieliśmy po wypadkach, że dwór tuieryjski podejmuje się tam głównie pośrednictwa, gdzie jest pewnym skutku i z tego powodu tuszymy sobie, że skoro się podejmuje rzecz newszatelską załatwić na nowej konferencji paryskiej, sprawa ta już jest na uboczu ułożoną. Resztę dopełni dyplomacya. Gdyby zaś nadspodziewanie układ pod względem Newszatelu niestanął z tego powodu, iżby zawierał warunki niezgodne z honorem Prus, natenczas kwestya newszatelaska pozostałaby otwartą i zawieszoną.

— Rozprawy w parlamencie angielskim nierozświeciły jeszcze tajemnicy, która zawisła nad traktatem między Austryją i Francją zawartym, w celu zapewnienia pierwszej posiadłości włoskich. Disraeli starał się dowieść, że traktat zawarto, Palmerston na początku całkiem zaprzeczył, a następnie przyznał że coś takiego było, tylko nie przyszło do wykonania, bo Austrya wojować z Rosją nie chciała. Jakkolwiek bądź, zawsze rzeczą jest pewną, iż Austrya prosiła Francji i Anglii, aby gwarantowały jej posiadłości włoskie. Im bardziej szczegóły wychodzą na jaw układów, które się toczyły w Grudniu 1854 r., tem widoczniejszą staje się rzecz, że polityka austriacka daleką była od zajęcia stanowiska polubownego sądu, o którym marzyły swego czasu dzienniki austriackie. Ograniczała się ona jedynie na zabezpieczeniu sobie zagrożonych punktów za pomocą zewnętrznych posiłków, a więc nie liczyła na potęgę własnej siły, aby utrzymać to, co posiada. Nie może więc teraz utrzymywać, iż w sporze wschodnim odgrywała rolę pośrednika i sędziego polubownego.

— Nowo pruska gazeta doniosła, że generał Schoeler wystąpi ze swego stanowiska, jakie zajmuje w kr. gabinecie i w ministerstwie wojny. Z tego wnoszą o różnych zmianach w wyższych sferach wojskowych. Dowiadujemy się także z pewnego źródła, że feldmarszałek Wrangel także złoży dowództwo naczelnę w obu Marchiach. Dowództwo to nadal nie będzie obsadzone. Mówią, że książę Radziwiłł obejmie dowództwo po Wranglu nad trzecim korpusem armii.

— Armia francuska opuszcza Grecją, jak donoszą z Paryża. Z tem połączone zmianę ministerstwa w Grecji i uwiadomiono o tem państwa opiekuńcze. Widać ztąd, że kombinacya ministerstwa nastąpi z wolą mocarstw zachodnich. Jakkolwiek sfera rządowa przychylniejszą teraz okazuje się zachodowi, to prasa trwa przeciw niemu w opozycji, a mianowicie wychodząca w Atenach

Espérance zawiera artykuły wymierzone przeciw Morning Post, która rzuciła pociski na króla i królową. Protestuje przeciw wpływowi Francji i Anglii na dwór i zmianę ministerstwa i porównywa smutny stan mieszkańców wysp jońskich, które zostają pod panowaniem angielskiem. Espérance w końcu tłumaczy królową, dla czego osobiście wpływa na rządy Grecji, albowiem ma wpływ ten zawarowany konstytucją.

— W skutek zawartego traktatu monetarnego z państwami niemieckimi, czynią tu w mennicy już przygotowania do zmian stempli i wagi. A że roboty takie ściślej wymagają techniki, przeto naczelnik kr. mennicy powiększył liczbę zręcznych mechaników, którzy temi robotami zajmować się będą.

— Niektóre dzienniki podały wiadomość, że rząd zamierza cofnąć niektóre projekta podatkowe w skutek opozycji po komisjach. Tymczasem pruska korespondencja zaręcza, że wiadomość ta jest nieuzasadniona, owszem rząd oświadczył, że w ciągu obrad bronić ich będzie i niema zamiaru ich cofnąć.

Magdeburg, 16. Lutego. — Zakład tutejszej artylerji, skupuje ogromne zapasy ołowiu, aby lać kule według konstrukcyi nowej broni minie zwanęj, zaprowadzonej już w całej armii pruskiej. Nie tylko piechota, ale nawet pionierzy opatrzeni są w tego rodzaju karabiny. Król. fabryka w Suhl urządziła warsztaty swe na przemianę zwykłych karabinów na minowe.

Rosya.

Petersburg. — Nowiny Dworu. — W dniu 4. Lutego Hrabina de Morny, małżonka ambasadora nadzwyczajnego francuskiego, miała być przedstawioną J. C. W. W. Księżnie Aleksandrze Piotrownie.

Francya.

Paryż, 13. Lutego. — Tutejsi żurnaliści się, celem udania zebrali się do ministra spraw wewnętrznych i przedłożenia mu wniosków co do napomnień, które Presse i Siècle odebrały za to, że pozwoliły sobie uwag nad wykonaniem prawa prasowego. Chcą się równocześnie udać do cesarza z prośbą, aby w radzie ministrów postanowili, jak mają być prawa prasowe tłumaczone.

(Kor. Cz.) Uroczyste było wczoraj posiedzenie akademii francuskiej z powodu przyjęcia do jej grona poważnego i sędziwego starca pana Biot. Nigdy bowiem w tak zupełnej liczbie nie znajdowali się jej członkowie i nigdy też z większą skwapliwością i tłumniej nie napełniła się sala jej obrad wybranem towarzystwem. Posiedzenie miało się dopiero rozpocząć o godzinie 2., a już o 11. liczne grono dam oblegało drzwi wiodące do naukowego przybytku. Niech to da miarę, jakim kosztem czasu i trudu okupuje się każda przyjemność w Paryżu i jak tu z równym zapalem publiczność ubiega się nie tylko za codzienną rozrywką i zabawą i za moralną rozkoszą. Trzeba podziwiać wytrwałość i niezmordowanie, zwłaszcza płci pięknej, która składała większość wczorajszego zebrania, a której ledwie tyle zostawało czasu, żeby powrócić z balów ratuszowego i hotelu Lambert, przemienić stroje i bez chwili wypoczynku pospieszyć do murów instytutu. Należy też oddać sprawiedliwość damom polskim, że się innym wyprzedzić nie dały i wszystkie prawie znalazły się na godzinę w miejscu, gdzie umiejętności i nauki miały podpisać przymierze, a ich reprezentantami byli dwaj znakomici mężowie Biot i Guizot. Rzadko kto mógł dosłyszeć mowy p. Biot, tak głos 80cioletniego starca był cichy i słaby; czytamy ją dziś drukowaną we wszystkich dziennikach; nie towarzyszyły jej oklaski, bo publiczność nadaremnie usiłowała pochwycić choćby jeden jaki okres z długiego a przesłiznego panagiryku poświęconego umiejętnościom; ledwie pod koniec jego dosłyszano rady dawane młodzieży, co w szlachetnym zapale poszukiwania prawd przyrodzenia obiera dla siebie trudny zawód światłych nauk. Na mowę p. Biot odpowiedział Guizot. Szczęśliwy mówca posiadający nie tylko talent ale i organ donośny, który każde słowo umie w całej pełni i dźwięku przelewać w duszę słuchaczy. Spodziewano się od niego usłyszeć żale za przeszłością, skargę na obecność, i ktokolwiek miał chęć je zrozumieć, poklaskiem swoje okazać przyzwolenie, temu liczne ustępy z mowy Guizota niejedną nadarzyły okoliczność. Oklaski były ciągłe i serdeczne, wywołane raczej rzadkim i niepospolitym talentem mówcy, aniżeli zbiorowem usposobieniem jego stronnictwa, które korzystając z okazji, chciałoby zapisać akt swojej protestacyi. Guizot przemówienie swe zakończył temi słowy: „Nieraz już Francya niefortunnie zatrzymana została na drodze zdobycia wolnego rządu, ale wtedy smutna lecz niezrozpaczona, szukała i znalazła do czasu, w swęj potężnej czynności umysłowej inne rozkosze, inną chwałę. Po klęskach politycznych Francji, zajaśniały umięjetne prace, arcydzieła literatury XVII. wieku, a i w naszych czasach, ledwie minęła burza rewolucyjna, która nam samym podała w podejrzenie wszystkie nasze wolności, filozofia biorąc lot wznioślejszy, otrząsała się z materji, a nauki zwróciły zwrok swój ku niebu na chwilę zapomnianemu. Człowiek bowiem znękany niepowodzeniem i sromem świata społecznego, odnosząc myśli swe do nadmysłowej krainy, tam znajduje po-

ciechę, tam mężtwo, tam się dzwiga z upadku; a kiedy dusze przez poszukiwanie i kontemplację tego co jest prawdą i pięknem, nabiorą dostatecznego hartu, wraca się im nadzieja i siła potrzebna, aby na nowo szły do wielkiego celu ludzkości. Do tych pogodnych sfer nauki i rozmyślenia, smiem zwać idące dziś pokolenia krokami niepewnym, nie dla tego, uchowaj mnie Boże! aby miały się wyrzec praw istotnych, jakie ma prawda nad społecznością ludzką i z rozpaczą o jej zwycięztwie, ale aby się nauczyły dobrze ją poznać, umieć ję służyć, a przyjąwszy, dopełnić wszystkich warunków ję panowania. Boski mistrz narodów, wyrzekł do uczniów swych zgromadzonych około siebie słowa, które ja smiem na końcu mej mowy powtórzyć, albowiem one są równie potrzebne do zbawienia ludów, jak i dusz pojedynczych: «Szukajcie naprzód królestwa bożego i sprawiedliwości jego, a reszta wam dana będzie.» Bogdajby każdy czytający te wyrazy, przyjął głęboko do duszy radę filozofa i starał się z niej korzystać.

Wczoraj był bal w Tuileryach, na którym po raz pierwszy znajdował się Feruk-khan, następny bal odłożony do przyszłej niedzieli. Dnia 17. hr. Walewski daje bal kostjumowy. Poseł perski był także na balu w ratuszu miejskim, a kilka dni pierwej zwiedzał jego sale. Prefekt Sekwany p. Hausmann pokazywał mu wszystkie pokoje, a gdy weszli do salonu pani Hausmann, zastali przygotowaną kawę. Feruk-khan wystrzega się picia wszelkich mocnych trunków. Księżna Matylda w przyszłym tygodniu daje dla niego wielki obiad. Na balu wczorajszym w Tuileryach była hrabina de Calonne i ję siostra, której piękność zwróciła na siebie wszystkich oczy. Cudzoziemców z każdym dniem przybywa coraz więcej do Paryża; dowodem tego jest dochód codzienny hotelu Luwru wynoszący w Styczniu 5357 fr., kiedy w roku zeszłym zaledwie liczono w przeciągu fr. 3390. Napelniają też wszędy teatru i sale zabaw. W Gymnase wszystkie miejsca do połowy Marca zajęte, tak zwabia do siebie sztuka Dumasa, o której mówią, że Riedendo castigat mores, ale Mirès, albowiem w niej wyraźna jest aluzja do spanoszonych na bursie spekulantów jak Mirès Millaud i im podobnych. Dramat: la Route de Brest, po naprawieniu drogi, to jest po odcięciu kilku scen znów wrócił do teatru. Jutro w Odeon dają 3 aktową pastoralną sztukę pod tytułem: «Tasso w Sorencie».

Drukarz Thunot wydał prześliczną edycją: Etude sur Frédéric Chopin par Louis Esnot. Pan Rypiński wydrukował własny utwór: «Dwoje objawień, poemat dziejowy», i p. Przyjemskiego: «Słów kilka o tem co śni serce i czem dusza wre».

P. Stanisław Chodźko profesor chemii we Freyburgu wynalazł sposób za pomocą kwasu siarczanego wyrabiania ze ścieków ulicznych i innych, wybornej pudretty czyli nawozu gruntowego. Wziął nań brevety we Francji, Anglii i Belgii. Dowiadujemy się, iż na przedstawienie hr. A. Z. p. Muchanow bardzo korzystne dla wynalazców uczynił propozycję, aby go skłonić do założenia na wielką skalę fabryki tego nawozu pod Warszawą.

W poniedziałek u siostr miłosierdzia było ciągnięcie loteryi fantów przeznaczonych na utrzymanie ich zakładu. Piękny kubek srebrny ofiarowany przez cesarżowę, los przysądził dla syna znakomitego komedyopisarza hrabięgo Fredry.

Dziwią się niekiedy, że drukarnia Czasu kaleczy nazwiska obce w listach korespondentów; ale się o to nie gniewam odkąd czytam w Debatach ogłoszenie zapowiedzi małżeństwa w ten sposób: «Drickanty de Kościelec i księżniczka Czartoryska». Któż się tu domysli, że ów Drickanty ma być hrabia Dziatyński. Wesele jak doniosłem dawniej, odbędzie się 18. Lutego.

Anglia.

Londyn, 11. Lutego. — List z Paryża z 10. Lutego zamieszczony w Times drugiej edycji zawiera co następuje: Opozycja Austrii przeciw połączeniu Księstw Naddunajskich ma swoją przyczynę w następującej okoliczności: Połączenie to wymagałoby prawie całkiem niezawisłego, pod rządem obcego księcia zostającego państwa, które pomimo to, co o tem mówićby można, byłoby kreaturą Rosyi, jak królestwo greckie. Nie należy atoli przepomnieć, że 4 miliony ludzi należących do tego samego rumuńskiego szczepu, zostają pod panowaniem cesarza rosyjskiego. Można sobie wystawić, że, gdyby obok siebie ujrzały państwo niezawisłe, rządzone w formie konstytucyjnej, nie zniosłoby dłużej stosunku zawisłości, w jakich dziś zostają. Duch rumuńskiej niezawisłości stawałby przed Austrią ciągle jako mara strachu, i cesarstwo austriackie zniewoloneby było utrzymywać, dla własnego zabezpieczenia, wojska na granicy Bukowiny, Siedmiogrodu i Banatu. Pod temi okolicznościami nie powinno uderzać, jeżeli mąż, mający się w tej sprawie z urzędu odezwać oświadczył, że Austriya oprze się w razie potrzeby bronią nawet połączeniu Księstw.

Na posiedzeniu izby niższej z dnia 10. Lutego. — Na interpelacyą B. Cochran: kiedy przedłożone będą papiery dotyczące się Neapolu, odpowiedział Lord Palmerston, że to w kilka dni nastąpi. Po tem wystąpił Disraeli w te słowa: Izba pozwoli mi uczynić kilka uwag o tajemnym układzie zawartym między Francją i Austrią, którym państwo pierwsze zaręcza posiadłość włoskie. Szanowny Lord na czele rządu stojący powiedział, że układ podobny nie istniał. To, oam izbie oświadczył, dowiedziałem się z pewnego źródła, i chociaż wedle mego zdania nie można od członków izby żądać, aby wymienili osobę, od której to wiedza, dodaje wszakże, że twierdzenia mego nie czerpałem z źródła francuskiego, i że to, com powiedział był, nie w czasie mej podróży paryskiej, lecz z dobrego źródła w Anglii się dowiedziałem. Gdybym twierdził coś nieprawdziwego, jestem gotów, na siebie wziąć odpowiedzialność. Nie dla tego wspominał o istnieniu tego układu, abym chciał tręść jego zaczepić, bo polityka, której był wypływem, tchnie owym wspaniałym, umiarkowanym i duchem konserwatywnym, który rządowi Francuzów zjednał szacunek i zaufanie Europy. To, nad czem ubolewałem i ubolewam jest to, że, gdy istotnie układ taki tajny istniał, rząd angielski starał się razem wpoić w parlament lud angielski i Europę wiare, jakoby chwycił się polityki sprzecznej systemowi swję ogólnej polityki i celowi rzeczowego układu. Kłam, jaki szanowny Lord zadał mojemu twierdzeniu, ma dwie strony. Podług niego polegałoby to, com powiedział, na zmyśleniu, albo, że użyję wyrazu szanownego Lorda, byłoby to wymyśłem romantycznym. Prócz tego mówi rząd, że, gdyby wiedział, iż się na układ taki zanośli, nie pochwaliby go wcale, ale raczej odradzałby od zawarcia onego. Moje przypuszczenia byłyby więc całkiem mylne, fałszywe. Przecież rzeczony układ zawarty został w dniu

22. Grudnia 1854, i mam na to dostateczne dowody, że rządowi angielskiemu nie były obce umowy i że on układ pochwalił. Dotyczące dowody znajdują się w kancelaryach ministerjalnych w Dowering-Street. Lord Palmerston na to: Zarzut, jaki szanowny deputowany ministerstwu czyni, jest ten, że, gdy z jednej strony udajemy, iż na sercu nam jest sprawa Włoch i niezawisłość włoskiej narodowości, z drugiej strony postępujemy razem z Francją i Austrią w myśl wcale przeciwnej polityki. Powtarzam raz jeszcze, że wedle mego przekonania podobny układ nie istnieje, i że wszystko, co o tem mówią, niczem więcej nie jest, tylko czezą gadaniną. Co przy innej sposobności mówiłem, jest to, że rząd o podobnym układzie nic nie wie, i że szanowny Pan, jeżeli go na własne nie widział oczy, dał się uwieść. To jedno, co może być powodem owego mylnego przypuszczenia, jest ta okoliczność, że na początku wojny z Rosją żądała Austriya w razie, gdyby miała w wojnie ze strony sprzymierzonych wojska z Włoch by wyprowadzić, aby Francya tego nie użyla na to, żeby ję (Austrii) w Włoszech przysposobić chłopotu. Wielce szanowny Pan wymienił sam dzień r. 1854, i są Panowie w izbie, którzy nie są członkami rządu, ale wówczas byli nimi, i mogą mnie poprawić, jeżeli to, co powiem, nie zgadza się ściśle z stosunkiem i położeniem rzeczy. W drugiej połowie roku 1854 spodziewaliśmy się, że Austriya połączy się z Anglią i Francją układem odpornym i zaczepnym, i że wojska austriackie zetkną się nieprzyjacielsko z rosyjskimi. Austriya więc chciała wiedzieć, jakby Francya wystąpiła, gdyby Rosya w Włoszech powstanie wzniecała dla uczynienia dywercyi. Rząd francuski odpowiedział, że tak sobie postąpi, jak przystoi na ucziwego sprzymierzeńca, i nie będzie zachęcał żadnych powstań. Prócz tego, gdyby się wojska austriackie połączyły z angielskimi i francuskimi, i gdyby w ciągu wojny wybuchły w Włoszech niespokojności, wojska francuskie, będące w kraju, razem z austriackimi działać będą, nie tak w celu, aby austriacką, jak na dziś utrzymać całkowitą posiadłość Włoch. Ta umowa była wiadoma rządowi angielskiemu. Układ taki był w istocie, i gdyby odpowiedź francuska inaczej wypadła, nie byłaby uczciwą. Umowa ta spisana była w formie konwencji, i szanowny Pan mówi, że podpisano ją w pewnym dniu Grudnia. Tyle tylko powiedzieć mogę, że stosownie do wiadomości, które rząd wczoraj otrzymał ze strony, z której można przypuścić, że jest dobrze zawiadomiona, podpis wcale nie nastąpił. Do tego konwencya ta od układu, który wspomina szanowny Pan, tak różna, jak dwie rzeczy od siebie tylko być mogą. Między dwoma jest ogromny przedział. Dla tego raz jeszcze mogę powtórzyć, że, o ile wiemy i sądzymy, nigdy nie zawarto ani podpisano układu, przez który Francya Austrii posiadłości gwarantuje. Chętnie wierzymy, że wiadomości, jakie otrzymaliśmy, są prawdziwe, i że owa konwencya — tylko przemijająca, bo tylko miała być obowiązująca w czasie wojny — nigdy nie była podpisaną. — Wszakże ona polegała na przypuszczeniu, że Austriya łącznie z Anglią i Francją czynnie działać będą przeciw Rosji. Przepuszczenie to nie nastąpiło. — Jeżeli na ostatniej sesyi wystąpiłem przeciw twierdzeniu wielce szanownego Pana, uczyniłem to, aby bronić rządu przeciw zarzutowi fałszu.

Hiszpania.

Z Madrytu piszą pod dniem 5go Lutego: Jeżeli plan Narvaeza się uda i przyjdzie do zmian w gabinecie celem wzmocnienia żywiolu konstytucyjnego, wtedy pan Mon, który dotąd jeszcze do Rzymu wstrzymuje podróż swoje, zostałby ministrem finansów, generał Armero ministrem marynarki a generał Rivero ministrem wojny. Prezydentem senatu ma zostać Isturitz.

— Demokrata Bezera uwolniony został, ale kazano mu wyjechać do Bilbao. — Z prowincyi najokropniejsze dochodzą wiadomości. Rozbój i łupieżstwo zagraża wszystkim mającnijszym, na których napadają bandy nieponiósł dopuszczając się największych okrucieństw w wydobyciu ostatniego grosza.

Madryt, 6. Lutego. — Panowie Luzuriago, S. Olozaga i Caballero udali się w imieniu komitetu wyborczego progresistów do ministra prezydenta i wystawili mu nadużycia, jakich się dopuszczają gubernatorowie, upoważnieni dozwalającym im dekretem, wydać osoby, podług upodobania. Książę Valencyi wysłuchał z wielką uwagą i zapewnił, że ani słowa o podobnym postanowieniu nie wie, jakie minister spraw wewnętrznych sam z siebie wydał. Deputacya prosiła także ministra prezydenta, aby wolno ję było w pismach publicznych wykazać nadużycia, jakich się dopuszczają przy wyborach. Na to minister oświadczył, iż rząd gotów jest zezwolić na to, byle tylko wolności tój nie nadużywano.

— Gazeta ogłasza oświadczenie rządu nakazujące zachowanie przepisów prawa przy wyborach.

— Z Madrytu pod d. 6. Lutego donoszą: Minister wychowania publicznego i minister sprawiedliwości zawezwał okólnikiem wszystkich biskupów, aby natychmiast proboszczom nakazali w nocy pilnować swych kościołów, aby je ocalić od złodziejstw tak często się teraz wydarzających.

Madryt, 7. Lutego. — W ukończonych dziś wyborach municypalnych przewodł rząd we wszystkich dystryktach swych kandydatów. P. Nocedal minister spraw wewnętrznych obrany został w 4ch dystryktach. Przy wyborach odrzucono głosy znamienitych ludzi, których obawiano się zdania politycznego. I tak prócz Olozoga wykluczono wyborców trzech eksministerów, Lujon, Antonio Gonzalez i Cantero, a przypuszczoneo mnóstwo oficerów, chociaż listy wyborcze już były zamknięte. Minister prezydent Narvaez zapytał się p. Nocedala, dla czego bez wiedzy innych członków gabinetu przyznał gubernatorom ważne prawo wydalania. Na to odpowiedział Nocedal, że jemu, jako ministrowi spraw wewnętrznych, służy prawo kierowania wyborami, że mu przeto oddane być muszą środki, jakiemiby je zdołał doprowadzić do skutku pożądanego. Minister Narvaez udał się do pałacu, chcąc wyjaśnienia w tej sprawie. — Wczoraj odbyła się rada ministrów względem owych 13 procentów, które mają być oddane od płac urzędników na korzyść rządu, temu się oparł minister prezydent, a minister finansów pan Barzanallana trwał przy swym wniosku twierząc, że gdyby miał on upaść, w budżecie powstałby deficyt 35 milionów realów. Minister prezydent chciał się przy swoim utrzymać, i nie wiedzieć co wyniknie, — mówią o wystąpieniu z ministerstwa pana Barzanallana.

— Wedle depezy z Madrytu z dnia 10. Lutego, partya konserwatywna odniosła tryumf w wyborach municypalnych po prowincyach.

— Żurnale zapewniają, że ruch wyborczy celem wyznaczenia deputowa-

nych do kortezów, wypadnie podług wszelkiego prawdopodobieństwa, na korzyść partii konserwatywnej.

Azja.

Podług Nordu spór persko-angielski zanosi się na ukończenie, bo Anglia nie nastawa już więcej na wydalenie z położenia swego Sadrazana, a Szach ustępuje z Heratu. Między nowymi instrukcjami, udzielonemi przez Sadrazana nowemu posłowi Feruk khan w Paryżu, jest najpierwszy ten, aby Sadrazan nowemu posłowi wysokiemu stanowisku. Ponieważ Sadrazan jest kreaturą rosyjskiego wpływu w Teheranie, przeto pytanie to jest nader ważne i korespondent paryski Nordu z d. 10. Lutego słusznie cieszy się tym zwrotem sprawy i dodaje szycerzo, że w Paryżu przypisują częściowo ten wypadek Francji. Sprawa atoli tak stoi: Rosya w Teheranie radzi o zgodę, bo wie, jakieby wynikać mogły z powszechnej wojny azjatyckiej szkody, dla tego też rozporządzone wszelkie środki ostrożności, aby zapobiedz sposobności, coby mogła nakazywać Rosyi wnieść się w tę sprawę. Rosya wysłała wielką przysługę gabinetowi angielskiemu, otwierając mu oczy, jak wielkiem jest niebezpieczeństwo w które się rzucił. Powolność Szaha ma inne jeszcze powody do pokoju, aniżeli rady Rosyi. Do tych należy przykre stanowisko Szacha do duchowieństwa. Nasireddin niedawno opatrzył się wizerunkiem Ali; jest to ceremonia, którą Szachowie dzisiejszej dynastji Kadszarów, która jest turkomońską azatem obcą, w ten czas tylko zwykli przedsiębrać, gdy się o życie i tron boją. Gazeta powszechna dodaje, że Imam Dzume, naczelnik duchowny Persów syjtyjskich, posiadający wielki wpływ, wahał się wykonać tę ceremonią, i nawet następnikowi swemu Naib Mirza Mertzua zakazał, aby nie słuchał wezwania Szacha. Musiał przeto duchowny podrzędnym Szachowi obraz proroka na pierś zawiesić. Szach najbardziej się obawia Babi, sekty fanatycznej, najliczniejszej w Larystanie, w Ispahan, i w stolicy Szyras. W celu czuwania nad nimi wysłał Szach w tamte strony wojsko i najostrożniejsze rozkazy do naczelników tamecznych. — W prowincjach północnych, jak donoszą z Tabris pod 6. Stycznia r. b. do Presse d'Orient mniej się boją Anglików, aniżeli wewnętrznych niespokojności a to o czasie tego, jak najdzielniejsi generałowie i wojska wyruszyli do Disful i Szyras, gdzie ścignięto dwa korpusy wojskowe. Tak też to powstał w prowincji Urumiah tyle razy wzmiankowany rozruch w Morugha, w skutek wyjścia szefa wojskowego z Urumiah, który przedsięwziął wyprawę przeciw rokoszantom w Khurdystanie i gdy broni jego dobrze się wiodło, zabity został zdradziecko. Zaledwie rozeszła się wieść o śmierci jego, wszędy złodziejnie i morderecy powstałi tłumnie, aby stracony czas wynagrodzić i zemścić się zagwałty, jakie na nich gubernator włożył był. W prowincjach południowych szczególnie w Forsistan nie lepiej się dzieje. Taki jest stan w Persyi.

— Gdy do Nordu z Londynu pod 13 Lutego telegrafują, że zapewniano tam, iż rząd angielski postanowił, nie wysłać wojsk ani do Persyi ani do Chin, przeniesli Rosyanie, jakieśmy to wczoraj donieśli, swoje główne kwatery armii kaukaskiej z Tyflisu do Eridanu, więc daleko bliżej ku perskiej granicy. — Z Hong-Kong nadeszły wiadomości z 30. Grudnia przez Tryest, w których donoszą, że w miesiącu Lutym oczekują w tem mieście cesarskich komisarzy dla załatwienia nieporozumień kantonowych, i że gubernator Yeh zdegradowany został, a z drugiej strony rokoszantom, którzy jak się zdaje, z cesarskimi ułożyli miasto Hong-Kong spalić, przyrzeczona jest łaska. Anglicy mieli się na baczności i przedsięwzięli wszystkie środki ostrożności.

Kronika miejscowa.

Poznań, 17. Lutego. — Gazeta wrocławska podaje w Numerze 57 z dnia 4. m. b. wiadomości o instytucjach klasztornych, które w archidiecezyi gnieźnieńskiej i poznańskiej zaprowadzone zostały i dołącza uwagi o wartości tych zakładów. Tak wiadomości, jak uwagi z nieprawdziwego wypłynęły źródła. Kilka słów posłuży do ich sprostowania. Jak z jednej strony niezgadza się z prawdą, iż JO. książę biskup wrocławski podczas bytności swojej w Poznaniu, na postanowienie JO. arcybiskupa „szczególnie miał wpłynąć,“ iż na przewodniczki nowego zakładu wychowania żeńskiego Urszulanki powołać raczył, albowiem zamiar ten już oddawna istniał; tak z drugiej strony mylnie jest, iż przez powołanie Urszulank, instytut dam Serca Jezusowego ma być wyłączony. Autor wspomnianego artykułu w Gazecie, nader śmiało objawia zasady, gdy fundusze i składki dla dam Serca Jezusowego przeznaczone, zakładowi innemu wychowanie na celu mającemu, bez dalszego przekazuje. Musimy zwrócić jego uwagę, iż taka samowola w rozporządzaniu funduszami nie jest dozwolona tam gdzie przedewszystkiem wola założycieli i dobroczynców szanowana być winna.

Wspominając o stowarzyszeniach Miłosierdzia, autor grubo się myli, jeżeli mniema, że zbawienne działanie Sióstr Miłosiernych, dopiero teraz budzi w publiczności współudział. Do katolików tutejszych przynajmniej, ścigać się to nie może, albowiem ci zasługi Sióstr Miłosierdzia, zawsze uznawali i należycie cenić je umieli.

Niemniej, zupełnie fałszywie referuje szan. korespondent, twierdząc, że „zamiar sprowadzenia do nas zakonników, mianowicie OO Reformatorów zakonu s. Franciszka, mniej pomyslnego doznał powodzenia,“ że dotychczas niewydarzył się przypadek, „aby się ktoś o przyjęcie do tego zakonu zgłosił.“ Wszystkie te twierdzenia są bezzasadne. Albowiem zakon wspomniany według urzędowych wykazów, liczy w tutejszej od ojca świętego na wniosek JO. ar-

cypasterza wskrzeszonej prowincji zakonnej 40 członków; między tymi 12 nowicyuszów, to jest. 8 aspirantów do kapłaństwa (Fratres Clerici), 4 tylko braciśzków lajków (Fratres Laici). Jeden z kleryków dopiero co wyswięcony został na subdyakona, reszta 7 sposobi się jeszcze do przyjęcia święceń kapłańskich. Zresztą zakon ten nie jest wcale nowym, i zasługi jego zostały należycie ocenione. Znana i zbawienna troskliwość OO. Reformatorów, tak o dobro duchowne, jak materialne ubogich i niezmordowana praca około zbawienia dusz, w żywej są jeszcze pamięci, dla tego też wskrzeszenie tego zakonu, wywołało ze wszech stron dowody najszczerzej wdzięczności.

— Wspomnieliśmy, iż nowy artysta dziecię Artur Napoleon pojawił się na horyzoncie muzycznym i że był przyjmowany z uwielbieniem po stolicach europejskich. Ten Artur Napoleon jest w naszych murach i da się słyszeć w tych dniach w koncercie na fortepianie. Już bilety na jego koncert sprzedaje zakład muzyczny Botego i Bocka.

Lwówek, 14. Lutego. — Na posiedzeniu powiatowem w Nowym Tomysłu d. 11. b. m. urządzono budowanie drogi bitej z Grodziska na Buk do granicy szamotulskiego powiatu w kierunku drogi bitej z Poznania do Berlina, jeżeli premia na milę 7000 tal. wynosząca ze strony rządu przyznana zostanie. Wówczas rozkład podatku na budowę drogi nastąpi: $\frac{4}{7}$ przypadnie w stosunku podatku gruntowego na dominia, a $\frac{3}{7}$ na gminy wiejskie i miejskie. — Onegdajszej nocy mieliśmy burzę około 9 $\frac{1}{2}$ godz. Potem nieco się uciszyło, ale wśród zamieci śnieżnej błyskało; o godzinie 11 $\frac{1}{4}$ grzmot z błyskawicą nas zbudził, i zdawało się, że wichur gwałtowny dachy nam pozrywa z budynków, a grad potłucze okna. Nazajutrz śnieg leżał na pół stopy wysoko na ulicach, ale wnet stają.

Rozmaite wiadomości.

— Przed dziesięciu laty dużo hałasu narobiła promocyja pewnej kobiety w Stanach Zjednoczonych na doktora medycyny. Od tego czasu bardzo wiele kobiet oddało się zawodowi lekarskiemu i istnieją nawet dla nich osobne wydziały lekarskie w Bostonie, Filadelfii, Syrakuzie, Cleveland i Cincinnati, z których dwa pierwsze uposażone przez rząd. Najznakomitsze są jednak w Nowym Yorku: Dr. Elżbieta Blackwell wielka zwolenniczka chirurgii i anatomii, która zwiedziła wszystkie znaczniejsze zakłady lekarskie w Europie, Dr. Emilia Blackwell jej siostra, graduowana w Paryżu. Obie zamierzają założyć wielki szpital żeński, przybrawszy do siebie Miss Maryę Zakrzewską, która w Berlinie była przy szpitalach położniczych. Wszystkie trzy uważane są za najzdadniejsze lekarki. Dr. Lydia Towler nabyła wielkiej sławy z wykładów swoich fizjologicznych jako profesor w hidropatycznej szkole Tralla. Większa część kobiet oddających się zawodowi lekarskiemu hołduje metodzie leczenia wodą. —

Wiadomości artystyczne.

W tych dniach ujrzelismy 1szy zeszyt „Album Lubelskiego“, rysowanego z natury i opisanego przez A. Lerue, a wydanego nakładem własnem w litografji Pana A. Peck et Comp. Zeszyt ten obejmuje cztery widoki, to jest: Kościół Sgo Ducha w Lublinie; Rozwaliny Sto-Duskie; Magistrat i Bramę Krakowską, wraz z tekstem do każdego z widoków. Co się tyczy warunków prenumeraty, te są następujące: „Album Lubelskie“ składać się będzie z ośmiu zeszytów, zawierających widoki starożytnych miast, zamków, kościołów, grobowców i innych pomników z wieku XIV, XV i XVI, z okolic: Lublina, Kazimierza, Krasnostawu, Chełmna i innych. Co miesiąc wyjdzie zeszyt jeden, mieszczący w sobie cztery widoki. Przedpłata wynosi przy odbiorze 1go zeszytu rs. 3, przy następnych po rs. 1, ostatnie dwa zeszyty wydane będą bezpłatnie. Można prenumerować w zakładzie P. A. Peck et Comp., przy ulicy Miodowej w Warszawie, oraz w znaczniejszych księgarniach tu i na prowincji. Piękne to „Album“, wypracowane z dokładnością, a litografowane przez J. Ceglńskiego, znajdzie zapewne amatorów, miłujących zabytki starożytne, a do tego własne, do których tak chętnie przykładają ze wszech stron rękę, broniąc je od zapomnienia. Oprócz tego jeszcze, Pan A. Peck, zamierza wydać i inne zajmujące dzieła, jedno Królów, a drugie Biskupów i Arcybiskupów Polskich, z tekstami przez Hippolita Skimborowicza. O warunkach prenumeraty na te dzieła, doniesiemy później.

Przybyli do Poznania 17. Lutego.

BAZAR: Szczaniecki z Wąsowa, Potworowski z Goli, Gorzeńska z Śmietowa, Błociszewska z Przeclawia.
HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Simon z Szczecina, Schütz, Brühl i Hirsch z Berlina, Winkler z Wrocławia, Lorenz z Hamburga, Loser z Obrzycka, Gerstel z Landsberga n. W., Fischer z Dusznika.
HOTEL DREZDENSKI MYLIUSA: Bornstädt z Görlitz, Hacke z Kempna, Karśnicki z Mchów, Bassmann z Crefeld, Bombe, Berg i Gadebusch z Szczecina, Bodt z Gdańska.
HOTEL DU NORD: Kalkstein z Stawian, Körner z Bydgoszczy, Neumann z Wüzburga, Kosterlitz z Wrocławia.
HOTEL BERLINSKI: Johannes z Waliszewa, Kirszenstein z Siemianowa, Krieger z Grodziska, Badewitz z Berlina, Lausberg z Haspe, Unger z Sremu.
HOTEL PARYZKI: Mannes z Środy, Laferski z Jezewa, Jasiński z Michałczy.
POD BIAŁYM ORŁEM: Elwers z Rakoniewic, Niklas z Bielaw, Viertel z Świącinka.
HOTEL EICHBORNA: Witkowski z Trzemeszna, Haase z Żerkowa, Friedmann z Zaniemyśla, Witkowska z Gniezna.
W MIESZKANIU PRYWATNEM: Geisler z Góry, ul. Wilhelmska Nr. 13

Arthur Napoleon,

przed niedawnym czasem także i w Niemczech słynnie poznany mały artysta na fortepianie, który niedawno temu miał zaszczyt dać się słyszeć dwa razy Najjaśniejszemu Panu, przybył dopieroco tutaj i ma zamiar dać koncert w ciągu bieżącego tygodnia. Ze względu na nadzwyczajny talent i doskonałą egzekucję małego arty-

sty, pozwalamy sobie zwrócić uwagę wszystkich amatorów muzyki na ten koncert, z nadmienieniem, iż dzień i program publicznie ogłoszony będzie i biletów dostać można już od dziś w podpisanej księgarni muzykaliów. Bilet na osobę kosztuje 20 Sgr., przy kasie zaś po 1 Tal.

Ed. Bote & G. Bock,
Król. nadworna księgarnia muzykaliów.
Poznań, ulica Wilhelmska Nr. 21.

W księgarni Żupańskiego wyszła książka pod tytułem:

WIADOMOŚĆ O ŻYCIU I PISMACH Jana Kochanowskiego

skreślił

JÓZEF PRZYBOROWSKI

nauczyciel przy gimnazjum Stój Maryi Magdaleny.
Cena 6 Złp.

Treść jego

- I. Życie Jana Kochanowskiego.
- II. Wiadomość bibliograficzna.
- III. Fraszki pod względem oryginalności,
- IV. Język Jana Kochanowskiego.

